הלכה · משנה תורה · מפרשים · לב שלם · ספר מדע

לב שלם על משנה תורה, הלכות יסודי התורה

רבי שלמה שלם

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לב שלם על משנה תורה, הלכות יסודי התורה

רבי שלמה שלם

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לב-שלם-על-משנה-תורה-הלכות-יסודי-התורה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה ד 4
פרק ג 4
הלכה ז 4
פרק ד 4
הלכה ב 4
פרק ה 4
הלכה ב 4
הלכה ד 5
פרק ו 6
הלכה ד 6
הלכה ה 6
הלכה ו 6
פרק ז 7
הלכה ג 7
פרק ט 7
הלכה ה 7
פרק י 7
הלכה ב 7

פרק ב

הלכה ד

ומהו זה שאומרים הנביאים שראו המלאך אש ובעל כנפים הכל במראה הנבואה ודרך חידה לומר שאינו גוף ואינו כבד כגופות הכבדים. וקשה שהוא כתב בס' המורה פרק מ"ד שכל כנף הבא במלאכים עניינו הסתר כמו ולא יכנף עוד מוריך עיי"ש. והנראה לכאורה שנהג הרב בזה במדת שביעית כמו שייעד בפתיחת ס' הנזכר עיי"ש. מורי הרב ז"ל בעל ס' חזון נחום.

פרק ג

הלכה ז

וחלק שיתהלך השמש והירח כנגדו ביום אחד ילך כנגדו כל כוכב מהן בקירוב משבעים שנה. כתב מורי הרב ז"ל בעל ס' חזון נחום בס' כתיבת יד שלו על הרמב"ם וז"ל ולשון זה מגומגם אצלי שהרי אין מהלך השמש והירח שוה ע"כ.

פרק ד

הלכה ב

אבל יש מהם גופים שיהיה בהם חזקה מיסוד האש כמו בעלי נפש חיה לפיכך יראה בהם החום יותר. וקשה שאם כן הוא שמה שגורם החום הוא יסוד האש. למה כשמת הבעל נפש חיה לא נשאר חומו בו וזה יורה שהנפש חיה היא הגורמת. ועוד שהוא כתב להלן שרוב בנין הבע"ח הוא מן העפר. אך לזה יש לומר שאע"פ שרוב בניינו מן העפר מכל מקום יסוד האש הוא חזק מאד עד שגובר על יסוד העפר ומחמם הגוף. ע"כ למורי הרב בעל ס' חזון נחום בס' כתיבת יד.

פרק ה

הלכה ב

אבל אם נתכוין להעבירו על המצות בלבד וכו' ואם אנסו להעבירו בעשרה מישראל יהרג ואל יעבור. כתב מוה"ר בעל ס' חזון נחום בס' כתיבת יד וז"ל ונראה לכאורה דעשרה אלו אי בעינן שיהיו כולם גדולים או אם הקטן מצטרף תלוי במחלוקת השנוי בין הפוסקים לענין דבר שבקדושה דתרוייהו מקרא דונקדשתי נפקי אבל נסתפקתי בדבר שהוא התם מחלוקת בין הפוסקים לענין דבר שבקדושה אי מצטרף היכי לדיינו דייני

להאי דינא הכא לפי סברת הרב ז"ל דלא שייך הכא לומר ספקא דאורייתא לחומרא ויהרג ואל יעבור שאפשר שמן הדין אינו חייב למסור נפשו ואם ימסור הרי זה מתחייב בנפשו. ולכאורה היה נראה לי שיותר טוב הוא שיהרג ואל יעבור דמכל מקום ליכא אלא עשה דוחי בהם ולא שימות ולאו הבא מכלל עשה עשה והכא איכא עשה דונקדשתי וכו' ולא תעשה דלא תחללו מלבד העבירה שרוצים להעבירו. אך אפשר דהכא הויא דיני נפשות וספק נפשות להקל אף שאין הספק שקול וצ"ע.

הלכה ד

ואם היה בעשרה מישראל הרי זה קידש את ה' ברבים כחנניה מישאל ועזריה ור' עקיבא וחבריו ואלו הן הרוגי מלכות שאין מעלה על מעלתם. ויש לתמוה על רבינו דבפ"ק דבתרא אמרינן בדף י' ושמעתי שאומרים הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם. מאי נינהו אילימא ר' עקיבא וחבריו משום הרוגי מלכות ותו לא פשיטא בלאו הכי נמי. אלא הרוגי לוד ע"כ. ופי' רש"י הרוגי מלכות ותו לא כלומר הך מילתא לחודא הוא דהוי בהו דנהרגו על קדושת ה' ותו לא הוה בהו. פפוס ולולייאנוס אחים. טורנוסרופוס הרשע בלודקיא כדאמרינן במס' תענית ע"י גזרה שנגזרה על ישראל להשמיד על שנמצאה בת מלך הרוגה וחשדו את ישראל עליה ועמדו וכו' עכ"ל הא קמן דהרוגי מלכות לאו ר' עקיבא וחבריו דהנהו אפילו לא היו מקדשין את ה' היה ראוי שיהיה להם מעלה כזה אלא הרוגי מלכות פפוס ולולייאנוס נינהו דהנהו משום דהקדישו את ה' ולא הוה בהו אלא חדא לטיבותא ועם כל זה זכו לכך.

איברא דתמיה מלתא טובא דאם נפרש דמאי דאמרן אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן היינו שמחיצתן גדולה מכל הצדיקים א"כ מאי פריך בגמרא משום הרוגי מלכות ותו לא פשיטא בלאו הכי נמי דאיכא למימר ודאי דשכרם גדול מ"מ אם לא היו מקדשין את ה' לא היה ניתן להם מחיצה שלא היה לשום צדיק מאברהם אבינו ע"ה עד דורו אבל עכשיו שקדשו את ה' ברבים זכו למעלה שאין למעלה ממנה. וביותר יש לתמוה על מוהרש"א בחידושי אגדות שפי' וז"ל ותו לא משום הרוגי מלכות הוא שיש להם מחיצה בפני עצמן ותו לא והרי יש לצדיקים מעלה יתירה לכל אחד ואחד מחיצה בפני עצמן לפי כבודו ע"כ. ולפי דבריו אמאי לא משני דאין הכי נמי אם לא היו מקדשין את ה' היה להם מחיצה לכל אחד לפי כבודו אבל עכשיו היינו רבותייהו מכל הצדיקים שיש להם מחיצה גדולה יותר משאר הצדיקים. ובמקום אחר הארכתי.

פרק ו

הלכה ד

נסתפקתי אם אסור זה של איבוד השם הקדוש נוהג בכל כתב אף שאינו כתב אשורי ואם תמצי לומר שנוהג בכל כתב אם כתב אל באות (אחד) ומחקו אם לוקה כיון שלא נמצא כזה בכתב אשורי מי בעינן דומיא דידיה או לא. עיין מורי הרב בס' כתיבת יד שלו על הרמב"ם.

הלכה ה

שאר הכנויים שמשבחין בהם את הקב"ה וכו' ומותר למוחקן. הקשה מוה"ר בעל ס' חזון נחום שהרי כתב הרב ז"ל לקמן דין ח' וז"ל כתבי הקדש ופירושיהם וביאוריהן אסור לשורפם או לאבדם ביד וכו' ומחיקה אין לך איבוד גדול מזה דהא קרא ואבדתם קאמר ומיניה ילפינן מחיקה ופשיטא דאין לומר דמותר מן התורה קאמר אבל מדרבנן אסור. ואולי יש לומר דהכא איירי שנמחק איזה תיבה לאיזה הכרח אבל התם איירי במאבדן כולם בלי הכרח.

הלכה ו

כלי שהיה שם כתוב עליו וכו'. בארות המים דף קכ"א ע"ד. מגלת ספר דף ב' ע"ב. ובס' כתיבת יד למוה"ר הנקרא אותיות אליעזר כתב וז"ל וקשה דמאי שנא מהא דאמרינן לקמן שאם היה שם כתוב על בשרו אע"פ שהדיו לחה כדאיתא בגמרא אפי' הכי מותר לטבול אע"ג דקי"ל טבילה בזמנה אינה מצוה ועיין בלחם משנה. ואיך דחה טבילה בזמנה דרבנן למחיקת השם שהוא דאורייתא. וכי תימא דהתם הוי גרמא בעלמא הכא נמי גרמא בעלמא הוא שהוא זורק הכלי לתוך האור והשם יותך מאליו ומאי שנא דאי התם הוי דבר שאינו מתכוין. ומותר הכא נמי דבר שאינו מתכוין. ועיין במס' שבת בהרא"ש גבי דבר שאינו מתכוין. איברא דלבעל הערוך שכתבו התוס' בפ"ק דכתובות דפסיק רישיה דלא ניחא ליה שרי דהתם גבי טבילה הוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה שיתמחק השם מעל בשרו דמה הנאה יש לו במחיקת השם ואע"פ שאינו רשאי להכנס לבית הכסא ולבית המים מ"מ מדהוה כתוב על בשרו משמע דלאיזה סיבה דניחא ליה שיהא כתוב על בשרו היה שרי אבל הכא בשם הכתוב על הכלי פסיק רישיה דניחא ליה דהא כונתו להתיך כל הכלי ואף מקום השם עצמו ולכן אסור. אבל מה נענה לשאר הפוסקים ז"ל. ונראה לענ"ד דלא אסרה תורה אלא דרך השחתה ואיבוד כמ"ש רבינו ז"ל בסמוך גבי

סותר אבן מן המזבח דצריך שיהא דרך השחתה ולכן גבי טבילה דלא הוי דרך השחתה ואיבוד שרי אבל גבי התכה דהוי דרך השחתה ואיבוד אסור ולוקה. מורי הרב זצוק"ל.

פרק ז

הלכה ג

כמו הסולם שראה יעקב אבינו וכו' והוא היה משל למלכיות ושעבודן. כתב מוה"ר בעל ס' חזון נחום זלה"ה וז"ל מכאן נראה שלא כפירוש המפרשים בפתיחת ס' המורה לשון המתחיל אמנם דמיון המין הראשון וכו' ופירשו על זה פירושים שונים שלא עלו על לב המחבר ז"ל.

פרק ט

הלכה ה

אבל בעכו"ם אין שומעין לו ואפי' לפי שעה ואפי' עשה אותות ומופתים. נסתפקתי אם יאמר לנו הנביא לעבור על כל המצות חוץ מע"ז לפי שעה אם נשמע לו. והנה מלשון הגמרא וספרי שאמרו אפי' אומר לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה כגון אליהו בהר הכרמל הכל לפי שעה שמע לו. נראה לכאורה שדוקא על אחת מכל מצות כגון גדעון וכו' שומעין לו אלא שהרב ז"ל כבר גזר אומר שאין חלוק זה נכון שהרי כתב לעיל או על מצות הרבה בין קלות בין חמורות. ונראה שטעמו הוא כיון שסתם הכתוב ואמר אליו תשמעון משמע דלא שנא בין רב למעט ומה שכתב על אחת וכו' לאו דוקא אלא לפי שרצו להביא ראיה מאליהו נקט האי לישנא והוא דוחק. ועוד האריך הרבה בענין זה מורי הרב זלה"ה ולפי שדרכי לקצר בספר זה לא העתקתיו.

פרק י

הלכה ב

ובודקים אותו פעמים הרבה וכו'. כתב מוה"ר בס' חזון נחום בס' כתיבת יד שלו וז"ל נסתפקתי אם בדקנו אותו פעמים שלש ואחר זה אמר לנו עבור על אחת מכל מצות לפי שעה ואח"כ בדקנו אותו בדבר הרשות פעם רביעית ונפל מדבריו ארצה באופן שנתגלה שהוא נביא שקר אם חייב מיתה למפרע בעבור שאמר לנו לעבור על מצות השם דאיגלאי מילתא שבזדון דברו הנביא ההוא או דילמא אותה שעה צדיק היה והכל לפי שעה והשתא הוא דאתרע וקודם זה היה צדיק ודוק.